

**město
šťastných
lásek**

Potkávám tě a zas tě ztrácím,
uprostřed krajky náměstí.
A pro to věčné neštěstí
trochu ti bývám pro legraci.

Touha je být to, co jsou ptáci,
nebo mít křídla motýlí.
Zastav se, zastav na chvíli,
vždyť přece já se k tobě vracím.

Vracím se, jsi můj pláč a smích,
jsi moje příští věta chytrá,
ty jsi mě dnes a víc už zítra,
jsi dálka v bílých oblacích.

Víc než tu píseň chci tě mít.
Písnička jenom zazpívá se,
ty však jsi mě město šťastných lásek,
bez tebe nedovedu žít.

František Kožík, narozen 1909, Uherský Brod. Mimořádně plodný a všestranný spisovatel a publicista. Věnuje se všem druhům literatury, nejvýraznější je jeho činnost romanopisecká, z níž především zaujaly jeho romány životopisné o francouzském pantomimovi českého původu Janu Kašparovi Deburauiovi – „Největší z pierotů“, o portugalském básníku Camoensovi – „Básník neumírá“, či životopisná studie o slavném českém malíři – „Josef Mánes“. Historii Moravského Slovenska je věnován román „Na dolinách svítá“. Spolupráce Františka Kožíka s divadlem je dávno data a obsahuje kromě vlastních divadelních her především operní libreta (např. „Zahořanský hon“ pro Jaroslava Kříčku a „Hejtman Šarovec“ pro Karla Horkého stejně jako libreta operetní. Ve třicátých letech napsal pod pseudonymem Jiří Zalman řadu dobově velice úspěšných operet („Císař pán na třešních“, „Apropó, co dělá Andula“, „Mé štěstí má zlaté vlasy“ a jiné), pro skladatele Julia Kalaše napsal libreto pro operetu „Komediant“.

Zdeněk Petr, narozen 1919 v Kopřivnici, hudební skladatel. Dlouholetý pracovník Československého rozhlasu. Od čtyřicátých let se velmi výrazně prosadil v oblasti populární hudby – spolupráce s orchestrem Karla Vlacha, pro nějž připravil hudbu Burtona Lanea pro slavnou premiéru muzikálu „Divotvorný hrnec“ v roce 1948, kde mimo jiné dokonponoval baletní vložky (Zuzana a zlato). Autor desítek populárních písní (Píseň pro Kristýnku, Dobrou noc, Aerovka červená). Napsal řadu scénických a filmových hudeb, stejně jako se spolupodílel na hudební složce televizních inscenací. Z jeho divadelní tvorby uvedme především hudební komedii „Sto dukátů za Juana“ (ve spolupráci s libretistou Vladimírem Dvořákem), „Filosofskou historií“, kterou napsal ve spolupráci s libretistou Jaroslavem Dietlem a textařem Ivo Fischerelem a jež právě nyní, po dvanácti letech od doby svého vzniku, prožívá svůj velmi úspěšný jevištní návrat na řadě scén, muzikálovou adaptaci Dickensova románu „Pan Pickwick“ a muzikál s námětem z raně středověkých artušovských legend „Robin Hood“.

Zbyšek Malý, narozen 1938 ve Vsetíně.

Pracuje jako vedoucí redakce publicistiky v ostravském studiu Československé televize. Jeho literární činnost je značně rozsáhlá, především v oblasti textařské. Zde se věnuje prakticky všem žánrům od populární hudby, kde spolupracuje s řadou předních skladatelů tohoto žánru (Zdeněk Petr, Jindřich Brabec, Ivo Pavlík, Leopold Korbař a další, tak v oblasti vážné hudby (např. české texty k písňovým cyklům Dmitrije Šostakoviče, Hanse Eislera a dalších skladatelů). Je autorem libreta k jednoaktové operě Václava Felixe „Nesmělý Casanova“ a autorem české verze libreta opery sovětského skladatele A. Petrova „Petr I.“ (obě díla byla uvedena na scéně SDO). Čs. televize uvedla operu V. Glucka „Kouzelný strom“, k níž Zbyšek Malý napsal nové původní libreto. Cínoherní soubor SDO uvedl v roce 1976 dramatickou prvotinu Z. Malého „Druhý konec tmy“.

Román Františka Kožíka jsem četl před několika lety na dovolené v Rumunsku. Snad i pohoda toho léta přispěla k dojmu z knížky. Pozdrav autorovi byl jen vyjádřením čtenářského díku. Ale pak jsem se ke knížce párkrát vrátil. A jednoho večera mi napadlo: Vždyť je to látka na muzikál! Napsal jsem dr. Kožíkovi znovu, ale trochu jinak. Už to nebylo čtenářské okouzlení, ale žádost o souhlas, abych mohl jeho látku zpracovat pro jeviště.

Trochu moc deštivé, a vůbec ne teplé léto osmasedmdesátého roku přispělo k tomu, že stránek přibývalo rychleji, než jsem původně čekal. Dvojí poloha příběhu, vzácná úměrnost, prozrazující pero zkušeného autora, to vše diktovalo své požadavky na jevištní tvar.

Postavy příběhu, jakkoli je jich hodně, jsou vlastně soustředěny do několika typů a povaha stylizovaného příběhu spíš předpokládá, každopádně však připouští, aby těchto několik typů odehrálo většinu postav. Žádný divadelní ředitel si tedy nemusí lámat hlavu výpomocemi při uvedení našeho dílka. Volně řazené obrazy by neměly být realizovány v příliš popisné scéně. Čím méně, tím lépe. Jen některé prvky by měly zůstat, asi jako v paměti uvízne některý detail, zlomek celku. Neboť paměť města a lidí v něm je to, co posouvá příběh.

Zcela zvláštní kapitolu tvoří proces tvorby, který je tu demonstrován a vyprávěn na předscénách. Dává možností improvizovat herecům podle vlastní situace, doplňovat podle své zkušenosti s tímto textem. V dialogu Mojmir Galandy využívám proto i svých zkušeností s látkou, ale i některých citátů z dopisů Zdeňka Petra, které jsme si při diskusi nad látkou vyměnili. Nahlížení pod pokličku tvorby snad není nezajímavé pro diváka.

Děkuji Františku Kožíkovi za možnost pracovat na látce jeho románu, za zkušenost, kterou jsem získal. Děkuji Telči, že Příběh zrodila. František Kožík má rád Telč. A my máme rádi jeho knížku. A všichni dohromady máme rádi divadlo. Tak prostě a obyčejně vznikla podívaná s písničkami. O lásce, která nestárne.

Zbyšek Malý

JAN VYORÁLEK

Město šťastných lásek

Podívaná s písničkami o dvou dílech

Režie: Mojmir Weimann Choreografie: Zdeněk Prokeš
 Dirigent: zasloužilý umělec Sbormistr: Josef Kubenka
 Vladimír Brázda Korepetitor: Květa Millerová
 Výtvarník scény: Asistent režie: Karel Čepek
 Vladimír Šrámek, nositel Inspicent: Stanislav Muntág
 vyzn. Za vynikající práci Náповěda: Alena Švachulová
 Výtvarník kostýmů:
 Josef Jelínek j. h.

Petr, zpěvák, komediant,
 písničkář
 Mojmir, autor Jan Vyorálek

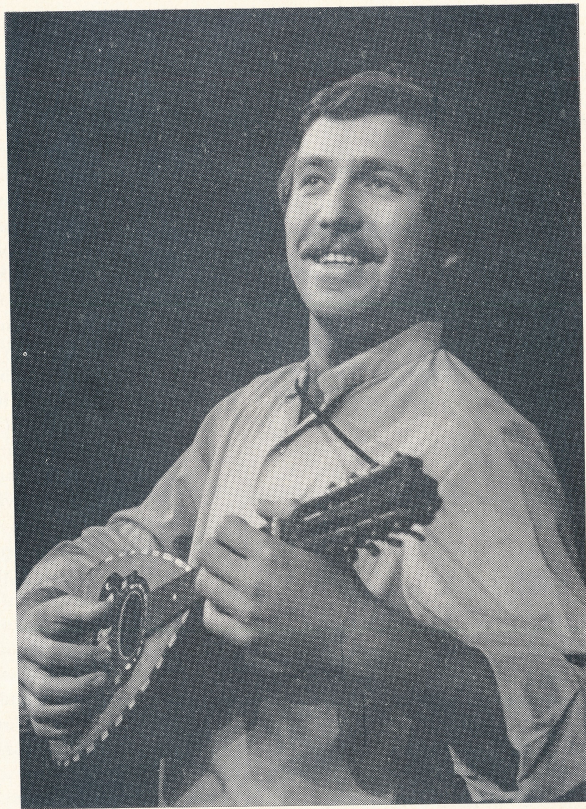
Osoby našich současníků:

Helena, učitelka matematiky Karla Diváková
 Jitka, průvodkyně v zámku Jana Kloučková
 Poupá, lékárník Oldřich Pika
 Ing. Kresl Miroslav Dvorník
 Dr. Brázda Jaroslav Pustka j. h.
 Vlasta Halina Kubečzková
 Studentky Marie Dvorníková
 Alice Hajdová
 Božena Stašková
 Šárka Wiesnerová

Osoby z roku 1553:

Magdalena Hana Hradilová
 Zachariáš z Hradce Zdeněk Růžicka
 Kateřina, jeho žena Helena Riehslová
 Mikuláš Frankovský Karel Čepek
 Baltazar Šeltinger, hejtman František Návrat
 Šumpetr, radní Miloslav Tolaš
 Pelouch, radní Karel Šíp
 Voršila, Šumpetrova žena Ilena Flaková
 Zofie, Pelouchova žena Vlasta Tolarová
 Veronika, vdova zasloužilá umělkyně
 Liběna Astrová
 Capolla Petr Miller
 Enrico Ivo Melkus
 Kukačka, strážník Karel Lupínek
 Marek, malíř Radomír Linhart
 Bohumil, sochař Jan Drahovzal
 Markéta Dagmar Hlubková
 Cikánka Jana Wildmannová
 Starý cikán Karel Balát
 Cikán Stanislav Muntág
 Muž Břetislav Doskočil
 Měšťané Rudolf Kubica
 Raimund Mader
 Antonín Bendík
 Josef Klíma
 Sluha Jiří Rogozný
 Občané Telče, návštěvníci zámku,
 italsí dělníci, cikáni, cikánky . . . sbor operety a balet SDO
 Sola tančí Danuše Širmerová a Petr Koželuh

ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA DNE 20. ZÁŘÍ 1980 V DZN

JAN VYORÁLEK

Plně chápu přítele Zbyška Malého, že po přečtení libezné Kožíkovy knížky o Telči — to slůvko libezné nechápejte jako adjektivum, kterého pisatel těchto řádků používá jako východiska z nouty, ale těžko lépe charakterizovat Kožíkovu prózu než právě tímto tolikráté používaným označením — ho posedla touha převést tento námět do jevištní podoby, a to do podoby hudebního divadla. Na první pohled sice „rozmarňá historie z loňského léta a také z léta roku 1553“ není nabitá dramatickým konfliktem, ale knížka má svou vnitřní dramatickosti, která je cudně ukryta v příbězích jejich protagonistů, tak jako je dramatickosti ukryta v samotné podstatě toho vzácného drahokamu naší vlasti — renesanční Telče.

Když se projdu po telčském náměstí, kde jako by čas zůstal stát, a najednou vás ovane vítr toho nejryzejšího „cinquecenta“, tak jako asi nikde jinde u nás a jen málokde na sever od Alp, přímo cítím tu atmosféru napětí a vzruchu, která provází zrod něčeho nového, něčeho, co již od chvíle svého zrození je předurčeno k tomu, aby překonalo přítomnou chvíli.

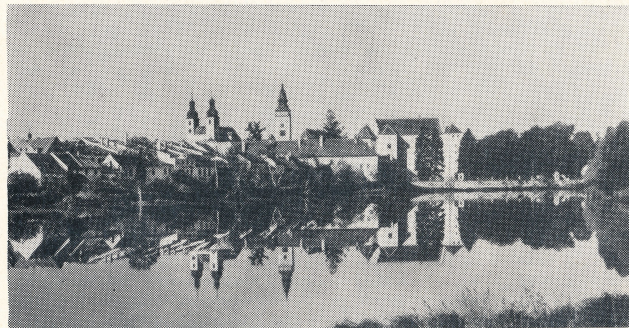
A takovéto okamžiky se neobejdou bez prudkých a často vášnivých dramát, i když dostat se k jejich podstatě nebývá vždy snadné. František Kožík se ponořil do víru událostí před čtyřmi sty lety, aby z nich vyloupil parabolu mezi tehdejskem a dneškem, aby dotvrtil onu starou známou pravdu, že boj o štěstí, o lásku, o krásu je věčný a neměnný, že vždy se bude střetávat fantazie, rozlet a tvůrčí nadšení s malostí, závistí a lidskou podlostí.

V jevištní podobě díla bere autor — spisovatel Mojmir — na sebe tvářnost a šat renesančního písničkáře Petra — aby se svým osudem prolнул jeho osud, aby zpřítomnil starosti a problémy těch, kteří budovali Telč, a současně aby dodal novou dimenzi našim radostem a strastem.

Spisovatel Mojmir přijel, aby napsal příběh o vzniku jednoho z nejkrásnějších měst. A zjistil, že mnohé z toho, co se dozvěděl z drobných útržků zachovaných archiválií, obohaceno básnickou fantazií, která za strohým údajem vidí a nalézá celého člověka s jeho životem, souzní s jeho a s našimi problémy. A do svého příběhu, který je rovněž příběhem pana Zachariáše z Hradce a jeho současníků, vtahuje také nás. Poddejme se volání jeho písničky a nechme se spolu s ním zavést do „města šťastných lásek“. Přenesme se na dvě a půl hodiny do svého „města šťastných lásek“, a nemusí to být třeba Telč, která svým exteriérem přímo vybízí k této pouti, ale každý máme nějakou svou vlastní Telč, a nemusí být vůbec renesančním klenotem zasazeným do krajiny plné zeleně a rybníků; dekorace v daném případě není podstat-

ná, podstatný je vnitřní zážitek, pro nějž nám může jako kulisa posloužit třeba i místo mnohem méně efektní. Přenesme se tedy do svého „města šťastných lásek“ a nechme se Mojmiřem – Petrem vést, a třeba nám tato malá procházka trochu pomůže – uvědomit si některé základní hodnoty, vyrovnat se s malicherností, s hloupostí, která nám často zbytečně ztěžuje a ztrpčuje život, a těšit se z malých a drobných radostí, z kouzelných skřítků, kteří jako tajemný Fajflík z Kozíkovy knížky jsou vytesáni někde na dláždění, po němž se procházíme a které často zbytečně lhostejně míjíme nepovšimnuté, a je to chyba. Pokud se nám všem, kteří se spolupodílíme na převedení Kozíkovy prózy do jevištní podoby, alespoň zčásti podaří ve vás tento pocit vyvolat, pak naše práce nebyla marná.

Mojmír Weimann

– Dobrý den, slunce!

Slunce udělalo překvapený obličej. Zřídka kdy je pozdravil někdo tak záhy a tak nahlas.

– Dobrý den, člověče. Kam jdeš tak časné?

– Neptej se, budeš brzo staré. Mám rád tajemství. Ty ne?

Nechalo ho být a pomyslílo si: Však tě přejde drzost, až ti v poledne šlápnu na čelo.

Ale ten nedočkavý poutník měl pevný krok, a bezpochyby i čisté srdce, protože všechno kolem ho zdravilo, šel a šel, jako by mu kdovíjaká kapela hrála do kroku. Odevšad zněly písničky. Nakláněl hlavu a přikyvova v taktu.

– Ty jim rozumíš? Podivil se vítr, který si mu sedl na rameno jako pták.

– Bodejť, řekl poutník – rozumím řeči trav, hmyzu, ptáků, stromů – a tvé řeči taky rozumím, jinak bych ti nemohl odpovídat.

(Úryvek z románu Fr. Kozíka)

Všechna města vypadají na první pohled stejně — začínají pevnou, studenou, nepřístupnou branou, nahoře zježenou výhrůžným cimbuřím.

Kolikátá je to brána?

Řekli mu: do Dačic pro peníze, do Třeště pro rozum... Přísloví nelžou tak snadno jako lidé, stydí se podvádět... Ale přece jen: kapsa zůstala prázdná a rozumu v hlavě nepřišlo...

— Jak se to tu u vás jmenuje?

— Nevíš, hlupáku, kam jdeš?

— Navlékám si města jako korálky. To je můj růženec.

— Neznabohu, jsi v Telči.

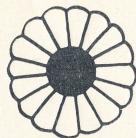
— To jméno hledám.

Ale fortnýř se usmíval, i když nadával: byla v něm jakási laskavost i pýcha, když vyslovil jméno města, které strážil.

Hradby se zhlížely ve vodní hladině. Odněkud bylo slyšet stálý šum, to asi jak potok padal z jednoho rybníka do druhého. Město bylo jimi obkličeno, sedělo na vodě jako bílý leknín. Dvě věže bodaly špicemi do nebe, jedna kostelní, druhá strážní, ale nebe se nehoršilo, a právě nad městem, uprostřed hrdličí šedi mraků, mělo blankytnou barvu, jako by se tam vytvořil poklidný ostrov. Petrovi to dodalo odvahy, když vcházel dovnitř.

(Úryvek z románu Fr. Kožíka)

Vedoucí technického provozu a výroby scénických výprav:
ing. Ivan Bílek — jevištní mistři: Jiří Vaněk, Václav Plachý —
mistr osvětlení: Leopold Hanzel — vedoucí elektroakustiky:
Bořivoj Wojnar — vedoucí vlásenkárny: Vojmil Nytra — vedoucí
garderobiér: Zdeněk Slíva — vedoucí rekvizit: Eva Wiesnerová —
vedoucí dámské krejčovny: Bohuslava Čiháková — vedoucí pánské
krejčovny: Marcela Vítková

*Vydalo Státní divadlo v Ostravě,
nositel Řádu práce,
v redakci Mojžíra Weimanna,
fotografie František Krasl,
obálka a grafická úprava Mirek Tittler,
typografická spolupráce Antonín Mosler.
Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p.,
provoz 21, Ostrava 1, Novinářská 7.
Cena 3,— Kčs*

